

SLOVENSKÝ DON BOSCO Ján Hlubík, SDB

Životopisné dáta

* 21. 6. 1896, Hrnčiarovce – † 27. 12. 1965, Zavar

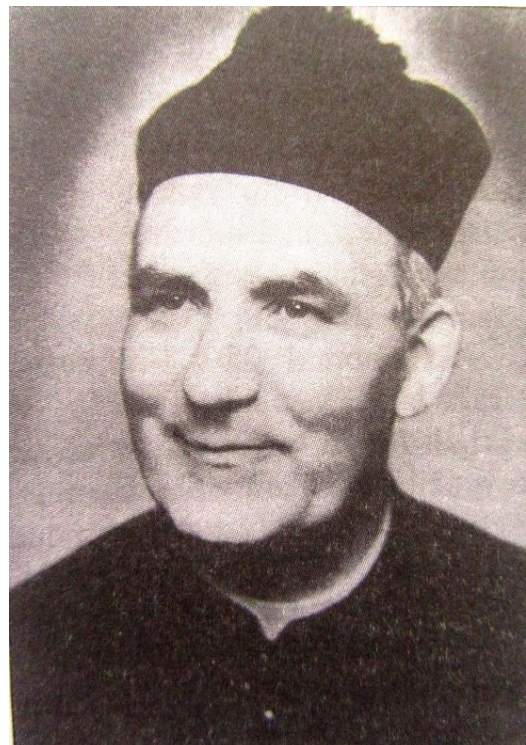
Životopis

Výber z textov povedaných pri pohrebe dona Hlubíka alebo tesne po ňom

Saleziani, keď prišli do nášho mesta (Trnava), hľadali vhodné miesto pre oratórium – domov mládeže. Prišli na Kopánku a miestni obyvatelia do dona Hlubíka hádzali kamene. U väčšiny jeho spolupracovníkov to vyvolalo negatívny dojem, ale slovenský don Bosco reagoval nasledovne: „Toto je to správne miesto, kde by sme mali byť. Tu nás ľudia budú potrebovať.“

(Augustín Hacaj, bývalý oratorián z Kopánky)

Do rodiny chudobného obuvníka Hlubíka v Hrnčiarovciach pri Trnave pribudol už do početnej rodiny 21. júna 1896 chlapček. Pri krste mu dali meno Ján. Detstvo strávil v rodine, ktorá nebola bohatá na pozemské dobrá, ale istotne na hlbokú kresťanskú vieru.

V Hrnčiarovciach každý pokladal rodinu Hlubíkovcov za veľmi vzornú. Chlapec Janko vyrastal a vyučil sa v Bratislave za krajčírca. Od mladosti cítil volanie po vyššom duchovnom živote – po kňazstve. Prišla prvá svetová vojna a mládenec Hlubík musel narukovať. Poslali ho na front do Talianska, k rieke Piave. Keď sa vrátil z vojny, uchýlil sa k jezuitom v Trnave. Popri krajčírskych prácach pomáhal pri expedícii už vtedy známeho časopisu Posol Božského srdca.

Začal sa venovať apoštolátu medzi svojimi rovesníkmi. Rozprával im poučné príbehy, vodil ich do kostola k jezuitom a k františkánom na sväté omše a k spovedi. Bol ku všetkým milý, láskavý, ochotný pomôcť vo všetkom. Túžba po kňazstve rástla. Mladík Janko Hlubík

vyhľadával a dychtivo sa vyzvedal, či by aj on mohol byť prijatý k saleziánom. S určitými ťažkosťami ho prijali do saleziánskeho ústavu v Genzano, v mestečku na tzv. rímskych vrškoch. Noviciát je čas formovania sa a osvojovania si saleziánskej charizmy a kresťanskej asketiky. Mal možnosť dozvedieť sa, akými čnosťami sa majú vyznačovať saleziáni a aký prístup majú mať k mládeži. Často o tom písal svojim kamarátom na Slovensku. Tak sa stalo, že viacerí mladíci, čo prechovávali v sebe túžbu po kňazstve, zatúžili prísť do Talianska. Prichádzali postupne po malých skupinách do Genzana a neskôr do Ríma. Keď už bola pekná skupinka týchto mladíkov, bolo potrebné zriadiť pre nich samostatný ústav, aby sa mohli lepšie pripraviť na budúci saleziánsky apoštolát na Slovensku.

V septembri 1921 otvorili slovenský saleziánsky ústav v severnom Taliansku v mestečku Perosa Argéntina. Klerik Hlubík bol asistentom, čiže bol zodpovedný za disciplínu chlapcov.

V roku 1924 bol slovenský ústav z Perosy Argentíny prenesený na Slovensko, do Šaštína. Ján Hlubík odišiel ako 28-ročný na štúdiá teológie do Turína, do kolínskej saleziánskej kongregácie.

Tu bolo ešte cítiť čerstvého ducha zakladateľa dona Bosca. 15. júla 1928 bol vysvätený za kňaza v turínskej bazilike Panny Márie Pomocnice kresťanov. O týždeň neskôr 22. júla stál 32-ročný novokňaz pri slávnostne vyzdobenom oltári v rodných Hrnčiarovciach a slúžil prímichnú svätú omšu. Hlas sa mu triasol od dojatia, ale srdce mu prekypovalo radosťou, že odteraz bude ohlasovateľom Božieho slova a rozdávatelom Božích tajomstiev tisícom a tisícom chlapcov a dievčat. Slúbil Panne Márii Pomocnici, že bude celý patriť mládeži a chudobným.

Prvou jeho stanicou bol saleziánsky dom v Šaštíne, kolíska slovenského saleziánskeho diela. Pán kaplán Hlubík sa pustil do práce s chuťou. Vyučoval náboženstvo na školách, spovedal, slúžil sväté omše, organizoval oratórium a iné náboženské spolky. Bol veľkým a nadšeným rozširovateľom úcty k Božskému Srdcu – horlil o zasvätení jednotlivých rodín Božskému Srdcu.

Hronský Svätý Beňadik sa stal jeho ďalším poľom účinkovania. Stal sa tam správcom fary. Saleziánsky dom s noviciátom a s dobre organizovanou farou sa stal aj jeho zásluhou strediskom intenzívneho katolíckeho života bližšieho i vzdialenejšieho okolia. V roku 1934 prišiel do novozaloženého saleziánskeho ústavu v hlavnom meste v Bratislave na Tehelnom poli, dnes na Miletičovej ulici. Saleziánsky ústav v Bratislave budil pozornosť a obdiv obyvateľov svojím vzorným a dobre organizovaným oratóriom. Každý deň sem prichádzalo niekoľko sto mladíkov. Tu sa don Hlubík cítil vo svojom živle, tu uplatňoval naplno saleziánskeho ducha, preventívnu metódu a osvedčené výchovné schopnosti. Zhromažďoval v oratóriu aj dospelých a slovenských vojakov, pre ktorých okrem zdravého zabavenia usporadúval kultúrne a náboženské prednášky, obnovy, ba i krátke duchovné cvičenia. Takto sa tu formovali svedomití otcovia rodín a dobrí, horliví katolíci. Otec Hlubík tu vyoral hlbokú brázdú. Ešte po rokoch si naňho spomínali jeho oratoriáni a hovorili o jeho horlivosti, obetavosti a láskavosti.

Vyvrcholením pastoračno-výchovnej činnosti dona Hlubíka bolo saleziánske dielo v Trnave na Kopánke, ktoré vybudoval a viedol od r. 1940. Veľký dobrodinec saleziánskeho diela na Slovensku, biskup Jantusch, sa na počiatku roka 1940 vyslovil: „Hlavný cieľ saleziánov je venovať sa opustenej mládeži, najmä na perifériách väčších miest.“ Keď k nemu prišli saleziáni s myšlienkou postaviť na Kopánke kostol a sociálny dom mládeže, srdce biskupa sa veľmi

zaradovalo: „Len choďte, je to najopustenejšia štvrť Trnavy. Ľudia sú tam chudobní, ale nie sú takí zlí, ako sa hovorí.“ Za riaditeľa tohto diela, ktoré sa malo ešte len začať, bol predstavenými určený don Ján Hlubík. Pozemok na stavbu daroval trnavský lekár dr. Jozef Ochaba. Náš horlivý salezián, prv než začal stavať dom, prichádzal do tejto štvrte získavať deti, chlapcov, mládež – a preto sa rozhodol na neohradenom pozemku postaviť futbalové ihrisko. Postavili drevené bránky, ale hneď prvú noc ich niekto z tých chudobných ľudí ukradol. Don Hlubík dal hneď na druhý deň postaviť ďalšie, a potom ešte 3x ďalšie. Keby mali čím kúriť, neukradli by ich, poznamenal. Keď už tie posledné nezmizli, don Hlubík víťazoslávne povedal jednému saleziánovi: „Vidíš chlapec (tak familiárne oslovoval najbližších), už majú čím kúriť.“ A bránky tam zostali dlho.

Ako don Bosco, aj otec Hlubík nemal ani groša keď sa 13. októbra 1940 začalo s kopianím základov. Čo robiť? To, čo robil don Bosco: začal navštevovať úrady, podnikateľov, ba i ľudí v okolí a vo vzdialenejších mestách, a prosil o milodary. Nedal sa zastrašiť nikým a ničím. Vďaka jeho húževnatosti, poníženosti na sviatok Nepoškvrnenej Panny Márie 8. decembra 1941 mohol predstaviť nové dielo sčasti postavené. Do 8. decembra 1941 postavili oratórium, časť sociálneho domu a terajší kostol, pôvodne plánovaný ako divadelná sála.

Slávnosť otvorenia saleziánskeho strediska bola veľmi jednoduchá, lebo zariadenie kostola – kaplnky bolo len provizórne. Prvú svätú omšu slúžil František Sersen, direktor saleziánskeho ústavu na Hollého ulici v Trnave a oddaný Hlubíkov priateľ. Dňa 1. augusta 1942 bola kanonicky zriadená farnosť svätého Jána Bosca na Kopánke. Bolo tam mnoho ľudí prisťahovaných z celého Slovenska, zvlášť z Oravy. Keď on, muž vysokej postavy, dôstojne kráčal v reverende po trnavských uliciach, okoloidúci ho úctivo pozdravovali a pošepky, alebo nahlas hovorili: „Hľa, otec chudobných z Kopánky!“ A mnohí ochotne prispeli či na kostol, či na pomoc núdznym Kopánčanom. Po otvorení kostola a oratória nastal bežný život saleziánskych ústavov. V oratóriu sa rozvíjali viaceré činnosti: náboženská, spolková, spevácka, divadelná, športová,

hudobná, sociálna a kultúrna. Najväčší dôraz don Hlubík kládol na nábožensko-pastoračnú prácu.

Otec Hlubík bol výrečným ľudovým kazateľom. Don Jozef Strečanský sa o ňom vyslovil takto: „Mal som dona Hlubíka ako ľudového kazateľa vo veľkej úcte. Mali sme sa od neho čo učiť. Nehádzal z kazateľnice lacné plevy, ale ťažké zrno Božích právd.“ Don Hlubík veľmi dobre vedel, že nestačí byť dobrým kazateľom, ale treba byť aj uskutočňovateľom slova. Kňaz to, čo hlása, musí dosvedčovať svojím životom. Toto stále prízvukoval sebe, spolubratom a spolupracovníkom. Preto bolo pre neho a pre saleziánov samozrejmosťou praktizovať úprimnú lásku najmä voči chudobným, čiže rozvíjať činnosť, a to aj v organizovanej forme.

Jeden z bývalých oratoriánov z Kopánky napísal: „Po stránke sociálnej saleziáni na Kopánke vykonali toľko dobra, že ľudské slová nie sú dostatočné na spravodlivé ocenenie ich práce. Nemali nijaké platy, nijaké trvalé a pravidelné príjmy. Žili iba z milodarov, o ktoré museli neustále prosiť rozličných dobrodincov. Z

týchto milodarov nielenže užívali seba, ale pomáhali hmotnými a finančnými podporami mnohým chudobným rodinám.“ Náš don Ján Hlubík verne napodobňoval v celom svojom živote dona Bosca. Preto niet divu, že sa o ňom takmer po celom Slovensku hovorilo ako o „slovenskom donovi Boscovi“.

Pomery pre katolícku cirkev na Slovensku sa však v rokoch po II. svetovej vojne začali zhoršovať. Nové politické komunistické vedenie začalo všetkými silami odoberať Cirkvi možnosti pôsobenia. Akoby znakom toho trpkého času bolo strhnutie súsošia Najsvätejšej Trojice na námestí v Trnave. Socha musela zmiznúť z verejného priestoru. Františkánsky páter Dionýz Tomašovič o tejto veci napísal: „Písal sa rok 1949 išli sme dvaja františkáni na biskupský úrad do Trnavy. Zhrozili sme sa, keď sme videli na námestí súsošie Trojičky ležať na zemi veľmi poškodené. Okolo zbožná duša posypala niekoľko kvietkov. Pri soche kľačal rehoľník salezián otec Hlubík. Na kolenách vzdával úctu potupenej soche Najsvätejšej Trojice.“ Všetci okoloidúci boli históriou rúcania a devastácie zhrození a pohoršení. „Ako rád by som bol býval,“ napísal páter Dionýz Tomašovič, „keby sa don Hlubík bol dožil radostnej chvíle, keď 21. novembra 1993, na završenie Trnavskej novény, bolo súsošie znova obnovené, postavené na námestí a posvätené metropolitom Slovenska.“

Úspešná činnosť saleziánskeho domu na Kopánke v Trnave pokračovala až do apríla 1950, keď boli brutálnou silou totalitného režimu zrušené všetky rehoľné ústavy a rehoľníci, a teda aj saleziáni boli odvedení najprv do sústreďovacích táborov, a potom súdení, väznení a rozohnaní. Bola im zakázaná každá pastoračná činnosť medzi mládežou.

Aj dona Hlubíka stihol ten istý krutý údel ako ostatných saleziánov. Najprv ho zavliekli do Veľkého Bielu, potom bol preložený do Podolínca. Odtiaľ ho zaviezli do Želiva, kde pobudol do

roku 1953. V Želive bol veľmi ostrý režim. Návštevy aj najbližších príbuzných správa tábora dovoľovala len veľmi zriedka a keď povolila, tak len na 5 minút. V roku 1953 bol don Hlubík premiestnený do charitného domova v Moravci pri Brne. 26. septembra 1958 bol znova prevezený do vyšetrovacej väzby na povestný Pankrác v Prahe. Tu bol brutálne vyšetrovaný z obvinení, že rozširuje ohováračské správy o Československu v amerických novinách, ďalej, že písal tendenčné protištátne a protisocialistické listy rodine, známym a priateľom, v ktorých ich povzbudzoval, aby vydržali a verili, že spravodlivosť zvíťazí.

Na základe vykonštruovaného obvinenia z vyšetrovacej väzby na Pankráci v Prahe bol don Hlubík rozsudkom Krajského súdu v Brne odsúdený na ďalších dva a pol roka odňatia slobody. Po vyhlásení rozsudku bol otec Hlubík presunutý na výkon trestu do štátnej väznice do Brna dňa 6. februára 1959. V nasledujúcom roku výkon trestu vykonával vo väznici v Leopoldove. V tom čase bolo v tejto väznici okolo 150 kňazov. Otec Hlubík stále myslel na svoju Kopánku. Najväčšou bolesťou pre väznených kňazov bolo, že boli nevinní a chceli len dobro ľudu.

U dona Hlubíka sa v Leopoldove začala prejavovať psychická nemoc vyplývajúca pravdepodobne z neľudského zaobchádzania v Želive a na Pankráci. Strácal pamäť a postupne nekontroloval svoje činy. V takomto nesvojprávnom stave ho prepustili 10. mája 1960 bez toho, že by jeho prepustenie oznámili jeho najbližším príbuzným. Po prepustení, lepšie povedané, po vyprevadení za bránu väznice, sa nevysvetliteľným spôsobom dostal až na štátnu cestu medzi Hrnčiarovcami a Cíferom, kde ho našli bezradne sedieť v priekope vedľa cesty neznámi Bratislavčania, ktorí prechádzali okolo autom. Vedel im povedať adresu svojej sestry Katky. Naložili ho do auta a zaviezli sestru. Sestra dala hneď svojho brata vyšetriť u psychiatra trnavskej nemocnice dr. Klukana, ktorý sa vyjadril, že don Hlubík má veľmi silnú sklerózu. Podľa názoru príbuzných táto choroba mohla vzniknúť len ako dôsledok neľudského zaobchádzania najmä v internačnom tábore v Želive a na Pankráci. Keď sa jeho zdravotný stav neustále zhoršoval, umiestnili ho v dome opatrovateľskej služby v Zavare.

Tam Ján Hlubík zomrel 27. decembra 1965. Pochovali ho 30. decembra 1965 v rodných Hrnčiarovciach. S Jánom Hlubíkom sa prišlo rozlúčiť do dvesto kňazov a stovky Kopánčanov. Trnavský biskup mons. Ambróz Lazík slúžil svätú omšu, v kázni zhodnotil najmä prácu dona Hlubíka na Kopánke a tiež jeho utrpenie, ktoré musel podstúpiť. Chválami sa aj sám otec biskup dojal k slzám. Dievčatá uvili veniec, ako sa robí pre primicianta, a v ňom niesli rakvu s nebohým. Hrali sa smútočné pochody a nábožné piesne a všetky zvony na trnavských kostolných vežiach sa smutne lúčili s týmto veľkým saleziánom. Nad hrobom sa s ním rozlúčil najbližší priateľ, salezián František Sersen. V príhovore vykreslil prácu, život a utrpenie slovenského dona Bosca. Nápis na pomníku nad hrobom vystihuje charakteristickú črtu života tohto neúnavného kňaza a saleziána: „*Blažený, kto sa zaoberá s úbohým a chudobným, v deň nepríhody zachráni ho Pán.*“

Zo spomienok dona Jozefa Izakoviča na dona Hlubíka

Všetko robil a chcel, aby to aj iní robili, s veľkou láskou, alebo, ako nám vždy vravieval, „s dobrotkou“. „Pán asistent, len s dobrotkou.“ Túto vetu opakoval vždy, kedykoľvek sme prišli, že chlapci sú takí a takí, že sa to s nimi nedá, a že sme u nich nič nedosiahli. Tá „dobrotka“ nám už liezla aj na nervy, a aj sme si nahlas pripomínali: „Mal by nám ukázať, ako sa to s tou dobrotkou robí.“ A raz nám to naozaj majstrovsky ukázal. Bolo to po schôdzke členov krúžku mladíkov dona Bosca, ktorá sa konala v kancelárii direktora-farára (čiže dona Hlubíka). Chlapci odchádzali domov a my asistenti sme sa s nimi lúčili v predsieni ústavu, ktorá je aj vstupom do kostola. Vtom tam z ulice vrazil s veľkým krikom a hrešením napitý muž, ktorý nadával na „farárov“ a najmä na dona Hlubíka. Mládenci sa ho usilovali

silou mocou vytlačiť na ulicu. Zrejme nie najláskavejším spôsobom. A v tom sme sa aj my klerici k nim pridali. No čím tvrdšie sme tlačili, tým odvážnejšie a brutálnejšie bolo jeho správanie. V tej trme-vrme sa medzi nami objavil don Hlubík, chlapcom bez slova naznačil, aby odišli a mne pošepol: „Prines cigarety!“, ktoré mal pre taký prípad vždy pripravené. Keď som mu ich odovzdal, ľavou rukou mu ich podával, pravou ho chytil pod pazuchu, silne si ho pritiahol k sebe a s veľkou láskou, takmer šeptom, sa ho spýtal: „Priateľko, čo sa vám stalo? Kto vám ublížil?“ Výtržník najprv naňho zagánil, potom si ho pohľadom premeral, zvesil hlavu, po dlhej chvíli sa rozplakal a napokon zo seba dostal: „Odpus...tite mi...Podplatili... ma,... opili...a poslali ma sem robiť výtržnosti.“ Tak nám don Hlubík markantne ukázal, čo pod tou „dobrotkou“ myslí a čo sa dá ňou dokázať. Týmto spôsobom sa mu podarilo získať aj mnohých ideologických odporcov.

Krátko pred Veľkou nocou som vstupoval z ulice do predsieni kostola, v ktorom sa končila predveľkonočná duchovná obnova a kňazi tam celý deň spovedali. Už z diaľky som badal, že z kostola vychádza predseda komunistckej strany, s ktorým som sa poznal, lebo chodieval do oratória na futbal, do kolkárne a do divadla, ale do kostola nie. Z toho, kde som ho zbadal, tušil som, o čo asi ide. Nechcel som ho uviesť do pomykova, preto som sa tváril, že som ho nezbadal, a tak som chcel prejsť pomimo neho. No on zamieril rovno ku mne a povedal mi:

- Pán asistent, keby ste vedeli, aký balvan mi spadol zo srdca!

Keďže som ešte stále nechcel dať najavo, že tuším, o čo ide, spýtal som sa:

- Aký balvan?

- Po mnohých rokoch bol som na spovedi, povedal a potom dodal: A som veľmi rád, že som sa konečne odhodlal. Najväčšiu zásluhu na tom má dôstojný pán Hlubík, ktorý sa mi vždy láskavo prihovril, kedykoľvek sme sa stretli. Svojou, dobrotou ma dostal aj na tieto misie a na spoved'.